

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2010

Παιδιά που πεινούν, παιδιά που πεθαίνουν πριν νιώσουν τη ζωή, από ασθένειες ή λόγω έλλειψης εμβολίων, παιδιά που κακοποιούνται, παιδιά που ακρωτηριάζονται ή πεθαίνουν στις συρράξεις, παιδιά που στερούνται στοιχειώδους εκπαίδευσης: εκατομμύρια παιδιά χωρίς χαμόγελο, χωρίς ελπίδα, σε όλο τον κόσμο, ζητούν να θυμηθούμε το δικαίωμά τους για μια ζωή με αξιοπρέπεια, σεβασμό, φροντίδα και αγάπη, με αφορμή τη σημερινή Παγκόσμια Ημέρα των Δικαιωμάτων του Παιδιού.

Ο δρόμος βοήθειας του ανεπτυγμένου κόσμου προς αυτά τα «καταδικασμένα» παιδιά είναι ακόμη μακρύς και οι δεκαετίες που πέρασαν από την ίδρυση της UNICEF το 1946, τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού του ΟΗΕ το 1959, και τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 20 Νοεμβρίου του 1989, του πρώτου παγκόσμιου, νομικά δεσμευτικού, κώδικα δικαιωμάτων των παιδιών στην ιστορία, παρά τα σημαντικά βήματα, δεν βελτιώνουν την τραγική εικόνα των αριθμών που παρουσιάζουν οι σχετικές εκθέσεις σε παγκόσμια κλίμακα.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ

Ζητούμενο παραμένει ακόμη ύστερα από μία 20ετία η εφαρμογή της Σύμβασης που καθορίζει το εύρος των δικαιωμάτων τα οποία οφείλουν να απολαμβάνουν τα παιδιά οπουδήποτε και θέτει τις βασικές προϋποθέσεις για την ευημερία τους στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής τους.

Μια μικρή «γεύση» των μεγάλων εμποδίων δίνει και η ελλιπής επικύρωση των δύο προαιρετικών πρωτοκόλλων της Σύμβασης (α' απαγόρευση συμμετοχής ανήλικων στις Ένοπλες συρράξεις, β' εμπορία παιδιών, παιδική πορνεία και πορνογραφία) από αρκετές χώρες σε σημείο να αναγκαστεί ο εκτελεστικός διευθυντής της UNICEF, Άντονι Λέικ, τον περασμένο Μάιο, να κάνει έκκληση προς το εν τρίτον των κρατών του κόσμου για καθολική επικύρωση και εφαρμογή τους ώστε να μπορέσει να τηρηθεί μία υπόσχεση καλύτερης ζωής στα πιο ευάλωτα παιδιά του πλανήτη.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΟΥΝ ΣΩΣΤΑ

Ωστόσο, η επικύρωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από 193 χώρες (η Ελλάδα την επικύρωσε το 1992) συνέβαλε θετικά στη ζωή εκατομμυρίων παιδιών και οδήγησε σε σημαντικές προόδους σε τομείς όπως η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας αυτών των υπηρεσιών, στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την παιδική προστασία και σε αυξημένες προσπάθειες για την προστασία των παιδιών από τις ένοπλες συρράξεις.

Από την επίσημη έκθεση της UNICEF για τα 20 έτη από τη δέσμευση της ανθρωπότητας για τα δικαιώματα των παιδιών, η πρόοδος που διαφαίνεται είναι σημαντική αλλά όχι ικανοποιητική – σημαντική γιατί μειώθηκαν κατά 30% οι θάνατοι παιδιών κάτω των πέντε ετών, ενώ περιορίστηκε και ο αριθμός των παιδιών που απασχολούνται σε επικίνδυνες εργασίες.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΧΟΥΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Παρά τα ενθαρρυντικά βήματα και τη νόμιμη αναγνώριση των δικαιωμάτων των παιδιών, σημαντικά βασικά προβλήματα παραμένουν προς επίλυση και υποχρεώνουν – ειδικά μία ημέρα σαν κι αυτήν- σε προβληματισμό: είναι τα εκατομμύρια των γεννήσεων παιδιών που δεν καταγράφονται, η πληγή της παράνομης εμπορίας και διακίνησης παιδιών, τα εκατομμύρια των παιδιών που υποσιτίζονται, τα εκατομμύρια των παιδιών που ακόμη πεθαίνουν ή εξακολουθούν να μην πηγαίνουν σχολείο.

Αξίζει να σκεφτούμε σήμερα ότι 19 εκατ. βρέφη και 148 εκατ. παιδιά κάτω των 5 ετών είναι λιπόβαρα, 22 εκατ. βρέφη δεν προστατεύονται με εμβολιασμούς, 4 εκατ. νεογννήτα πεθαίνουν τον πρώτο μήνα της ζωής τους, 4 εκατ. παιδιά πριν γίνουν 5 ετών πεθαίνουν κάθε χρόνο από διάρροια, ελονοσία και πνευμονία, 2 εκατ. παιδιά κάτω των 15 ετών ζουν με Εϊτζ, 101 εκατ. παιδιά, κυρίως κορίτσια, δεν πηγαίνουν σχολείο, 1,2 εκατομμύρια παιδιά πέφτουν θύμα παράνομης διακίνησης και εμπορίας κάθε χρόνο, περισσότερα από 250.000 παιδιά υπηρετούν ως στρατιώτες, ενώ 1 δισ. παιδιά στερούνται μία ή περισσότερες βασικές υπηρεσίες, απαραίτητες για την επιβίωση και την ανάπτυξή τους.

Οι παραπάνω δεν είναι μόνο αριθμοί, είναι εκατομμύρια παιδικά μάτια που μας εκλιπαρούν. Αξίζει να μη στρέψουμε το κεφάλι μας από την άλλη πλευρά. Όλοι μας μπορούμε να προσφέρουμε ένα χαμόγελο, μια αγκαλιά, σε ένα παιδί που του στερεί η ζωή ό,τι εμείς θεωρούμε αυτονόητο και δεδομένο για τα δικά μας παιδιά.

Άρθρο από το Διαδίκτυο. Πηγή: thronio.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Παιδική εργασία

Η είδηση δεν συγκίνησε κανέναν. Οι εφημερίδες, τα κόμματα και οι πασών αποχρώσεων προοδευτικοί ήταν απασχολημένοι με το να αναλύουν το μήνυμα των εκλογών και έτσι δεν βρήκαν την ευκαιρία ούτε να αναλύσουν ούτε να καταγγείλουν ότι στην Κωνσταντινούπολη παιδάκια 10 – 12 ετών ράβουν τα τζιν Benetton με μεροκάματο 200 δρχ. την ημέρα. Κανένας δε φώναξε για σκάνδαλο, γιατί φαίνεται ότι η Αριστερά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης δεν έχει τίποτε να πει για την παγκοσμιοποίηση της εκμετάλλευσης των παιδιών. Το θέμα – αν δεν της φαίνεται φυσιολογικό – δεν την απασχολεί. Στην εποχή μας σκάνδαλο είναι ότι πέφτει το χρηματιστήριο και όχι ότι κάθε λεπτό πεθαίνουν 25 παιδιά από ασιτία. Ότι 250 εκατομμύρια αγοράκια και κοριτσάκια σε όλον τον κόσμο ηλικίας 5 – 14 χρόνων δουλεύουν 14 – 16 ώρες την ημέρα δένοντας κόμπους σε χαλιά, στρίβοντας φύλλα καπνού, κόβοντας σπέρτα. Ότι παιδάκια παραμορφώνουν τα χέρια τους ράβοντας μπάλες, κόβοντας διαμάντια, παραμορφώνουν τα πόδια τους δουλεύοντας σε υαλουργίες, σε νταμάρια ή κάνοντας τους βαστάζους στις αγορές (...) ότι παιδάκια ξεφορτώνουν τούβλα στο Νεπάλ για 70 δρχ. σε κάθε 100 διαδρομές μεταξύ του φορτηγού και του γιαπιού.

Ο Μπένεττον δεν είναι ούτε χειρότερος ούτε καλύτερος από τους υπόλοιπους άρχοντες των πολυεθνικών: από τη Nike, την Adidas, τη Fiat κ.τ.λ. Ακολουθεί τους νόμους της ελεύθερης αγοράς, όπως κάνουν όλοι, μεταφέροντας την παραγωγή του εκεί όπου το κόστος εργασίας είναι χαμηλότερο – εκεί όπου τα δικαιώματα εργασίας είναι ελάχιστα ως ανύπαρκτα. Και αν σε αυτές τις χώρες δουλεύουν μωρά, δε φταίνε οι καθωσπρέπει καπιταλιστές της πολιτισμένης Δύσης. Φταίνε οι νόμοι των υπανάπτυκτων κρατών, φταίνε οι βάρβαροι γονείς του Τρίτου Κόσμου που βάζουν τα παιδιά τους να δουλεύουν.

Όμορφος ο κόσμος της ελεύθερης αγοράς, ο κόσμος της παγκοσμιοποίησης που «προάγει τον πλούτο των εθνών και την ευημερία των ατόμων». Υπάρχουν στον πλανήτη ένα δισεκατομμύριο φτωχά παιδιά και οι στατιστικές της Unicef λένε ότι ένα στα δύο εργάζεται στην κυριολεξία για ένα πιάτο φαί στις βιομηχανίες που παράγουν προϊόντα made in ... που πωλούνται στις αγορές της Δύσης. Οι στατιστικές επίσης λένε ότι το ένα στα δύο παιδιά των φτωχών και απόκληρων του πλανήτη είναι πλεονάζον. Οι αγορές δεν το χρειάζονται. Δεν είναι παραγωγικό. Και όποιος δεν παράγει, ως γνωστόν, δε χρειάζεται. Γι' αυτό καλύτερα να πεθαίνουν προτού μεγαλώσουν και γίνουν επικίνδυνα. Για του λόγου το αληθές, οι παρααστυνομικές ομάδες στη Βραζιλία δολοφονούν κατά μέσον όρο τέσσερα παιδιά την ημέρα, ενώ στη ναρκοδημοκρατία της Κολομβίας (που είναι πιο παραγωγικοί) φθάνουν τα έξι παιδιά ημερησίως.

Για όσους σηκώνουν αδιάφοροι τους ώμους νομίζοντας ότι αυτά συμβαίνουν μακριά τους, στη γη των Βαρβάρων, έχω δυσάρεστα νέα. Σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας των ΗΠΑ, πέντε εκατομμύρια παιδιά – κυρίως μεταναστών από τη Λατινική Αμερική – εργάζονται οικοδομώντας το αμερικανικό θαύμα. Στα αγροκτήματα-μοντέλο του κράτους της Καλιφόρνιας 500.000 παιδιά από 5 ως 12 ετών δουλεύουν, για δύο δολάρια, 12 ώρες την ημέρα κάτω από τεχνητές βροχές εντομοκτόνων. Στη Βρετανία του «Τρίτου Δρόμου» προς το σοσιαλισμό (η παιδική εργασία επιτρέπεται διά νόμου από 13 χρονών) τέσσερα στα δέκα παιδιά εργάζονται με πενιχρά μεροκάματα.

Τα παιδιά του κόσμου ουρλιάζουν στέλνοντας μηνύματα αγωνίας, αλλά αυτά δε φθάνουν στα αυτιά των προοδευτικών. Έχουν άλλα σοβαρότερα προβλήματα να επιλύσουν από εκείνα της φτώχειας, της εκμετάλλευσης, της ανισότητας, της περιθωριοποίησης, της αδικίας. Αγωνιούν να πείσουν ότι είναι αρκετά ρεαλιστές – δηλαδή συντηρητικοί – για να επιβάλουν την ανταγωνιστικότητα, την ελαστικοποίηση, την εργασιακή κινητικότητα, την ανεργία ότι μπορούν να θυσιάσουν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες παιδιά (των άλλων) στο βωμό της παγκοσμιοποίησης.

Βασίλης Μουλόπουλος, Πηγή: εφημερίδα Το Βήμα, 18/10/1998

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Η παιδική εργασία και εν γένει η παιδική εκμετάλλευση αποτελεί σύγχρονη κοινωνική μάστιγα. Ως ενεργοί και ευαισθητοποιημένοι μαθητές, καλείστε να αναρτήσετε ένα κείμενο 300-400 λέξεων στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. Σ' αυτό εξετάζετε αρχικά τα αίτια πρόκλησης και ανοχής της παιδικής εργασίας. Στη συνέχεια, προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι νέοι μπορούν να αντιδράσουν και να συμβάλλουν στον περιορισμό της παιδικής εργασίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3 _Στοιχεία για την παιδική εργασία από τον Διεθνή Οργανισμό Εργασίας (ILO)

ΚΕΙΜΕΝΟ 4

Άντον Τσέχωφ, Ο Βάνκας

Στο απόσπασμα του διηγήματος που ακολουθεί ο μεγάλος Ρώσος συγγραφέας Άντον Τσέχωφ προβάλλει με ρεαλισμό και ευαισθησία το θέμα της παιδικής βιοπάλης. Ο Βάνκας είναι ένα εννιάχρονο, ορφανό παιδί που οι συνθήκες της ζωής το αναγκάζουν να στερηθεί το πιο αγαπημένο του πρόσωπο, τον παππού του, και να βιώσει μακριά του τη σκληρότητα των ανθρώπων. Τραγικό και χιουμοριστικό στοιχείο συμπλέκονται στο διήγημα μέσα από την αθώα ματιά του μικρού αφηγητή-ήρωα.

Ο Βάνκας Ζούκοφ, ένα παιδάκι εννιά χρονών, δουλεύει εδώ και τρεις μήνες κάλφας στο τσαγκαράδικο του Αλιάχιν. Τη νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων δεν πλάγιασε. Περίμενε να φύγει το αφεντικό με τους μαστόρους για τον όρθρο. Και μόλις απόμεινε μονάχος στο μαγαζί, πήρε από το ντουλάπι του αφεντικού το καλαμάρι με το μελάνι, έναν κοντυλοφόρο με σκουριασμένη πένα, άπλωσε το χαρτί στο παλιοτράπεζο με τα εργαλεία και ετοιμάστηκε να γράψει. Προτού ζωγραφίσει το πρώτο γράμμα, γύρισε πολλές φορές το κεφαλάκι του κατά την πόρτα και το παραθύρι, ρίχνοντας κλεφτές, φοβισμένες ματιές, λοξοκοίταξε το μαυρισμένο εικόνισμα που ήταν σφηνωμένο ανάμεσα στα ράφια με τα καλαπόδια και αναστέναξε προσπαθώντας να λευτερώσει το λαιμό του από έναν κόμπο που τον έπνιγε. Ύστερα γονάτισε μπροστά στον τσαγκαράδικο πάγκο και άρχισε να γράφει:

*Πολυαγαπημένε μου παππού Κωσταντή Μακάριτς.
Σου γράφω γράμμα. Σου εύχομαι καλά Χριστούγεννα και
ο Θεός να σου δίνει όλα τα καλά. Δεν έχω πια ούτε
πατέρα ούτε μάνα, μονάχα εσύ μου απόμεινες.*

Ο Βάνκας κοίταξε κατά το σκοτεινό παραθύρι και κει πάνω στο σκοτεινό τελάρο που τρεμούλιαζε το φως του κεριού ζωντάνεψε τη μορφή του παππού του, του Κωσταντή Μακάριτς, νυχτοφύλακα στο σπίτι του κυρίου και της κυρίας Ζιβάρεφ. Ήταν ένα γεροντάκι κοντό και ξερακιανό, μα πολύ σβέλτο και ζωηρό κάπου εξηνταπέντε χρονών. Η όψη του ήταν πάντοτε γελαστή και τα μάτια τουμπιρμπίλιζαν. Την ημέρα κοιμόταν στην κουζίνα ή έπιανε κουβεντολόι με τις μαγείρισσες και τη νύχτα τυλιγμένος σε μια φαρδιά προβατόγouna έφερνε γυροβολιά το χτήμα χτυπώντας τη [ροκάνα](#) του.

[...]Ο Βάνκας αναστέναξε, βούτηξε την πένα στο καλαμάρι και εξακολούθησε το γράμμα του:

Σου γράφω τα βάσανά μου, παππού. Χθες το αφεντικό με άρπαξε από τα μαλλιά, με τράβηξε στην αυλή και με ρήμαξε στο ξύλο γιατί εκεί που κουνούσα το μωρό με πήρε ο ύπνος. Την άλλη βδομάδα πάλι η κυρά μου είπε να καθαρίσω μια ρέγγα και 'γω άρχισα από την ουρά. Και τότε μου άρπαξε τη ρέγγα και την έτριβε στα μούτρα μου. Και οι καλφάδες του μαγαζιού όλοι με βασανίζουν. Με στέλνουν στην ταβέρνα να πάρω θότκα και με θάνουν να κλέβω το τουρσί του αφεντικού και κείνος με κοπανάει με ό,τι κρατάει στα χέρια του. Όσο για φαΐ, άσ' τα! Το πρωί ξεροκόμματο, το μεσημέρι κουρκούτι, το βράδυ πάλι ξεροκόμματο. Ούτε τσάι, ούτε λαχανόσουπα, όλα τα περιδρομιάζουν τα αφεντικά.

Με βάζουν και κοιμάμαι μπροστά στην πόρτα και όταν κλαίει το μωρό, εγώ δεν κλείνω μάτι, γιατί πρέπει να κουνάω την κούνια. Αγαπημένε μου παππού, για όνομα του Θεού, κάνε μου μια χάρη: πάρε με από δω, πάρε με στο σπίτι, στο χωριό, δεν αντέχω άλλο... Τα πόδια θα σου φιλήσω, όλη μου τη ζωή θα παρακαλώ το Θεό για σένα, πάρε με από δω, γιατί θα πεθάνω...

Ο Βάνκας ζάρωσε τα χείλη του από το παράπονο, σφούγγισε τα μάτια με τη μουτζουρωμένη του γροθίτσα και ένα λυγμός ανέβηκε στο λαιμό του.

Θα σου τρίβω ταμπάκο, θα παρακαλώ το Θεό και αν δε σ' ακούω, να με δέρνεις όσο βαστούν τα χέρια σου. Και αν δε βρίσκεται δουλειά για μένα, να γυαλίζω παππού τις μπότες του αφεντικού ή να βοηθάω τον τσοπάνη στη Φιέτκα. Παππού, αγαπημένε μου, δε μπορώ πια. Θα πεθάνω, να το ξέρεις! Θα 'ρχόμουν με τα πόδια στο χωριό, μα δεν έχω παπούτσια και φοβάμαι το κρύο. Και όταν θα μεγαλώσω, εγώ θα σε ταΐζω και δε θα αφήσω κανένα να σου κάνει κακό. Και όταν πεθάνεις, θα παρακαλώ το Θεό ν' αναπαύσει την ψυχή σου, όπως κάνω και για τη μάνα μου την Πελαγία.

Που λες, παππού, η Μόσχα είναι μεγάλη πολιτεία. Όλο πλουσιόσιπα και άλογα, άλογα να δουν τα μάτια σου! Πρόβατα όμως δεν είδα και τα σκυλιά δε δαγκώνουν.

Εδώ τα παιδιά δε γυρίζουν στα σπίτια να πουντα κάλαντα, ούτε ψέλνουν στην εκκλησία και, ξέρεις, μια μέρα είδα σ' ένα μαγαζί να πουλάνε αγκίστρια με το δόλωμα επάνω και πιάνουν ό,τι ψάρι θέλεις. Είναι πολύ ακριβά και είδα ένα αγκίστρι που μπορεί να σηκώσει ολόκληρο γουλιανό δέκα οκάδες. Είδα και μαγαζιά που πουλάνε ντουφέκια. Ό,τι λογής θέλεις, σαν εκείνα που έχει ο αφέντης. Αυτά θα 'χουνε το λιγότερο εκατό ρούβλια το κομμάτι. Και στα χασάπικα πουλάνε τσαλαπετεινούς και πέρδικες και λαγούς, μα πού τα σκοτώνουν; Οι μαγαζάτορες δε λένε τίποτα.

Αγαπημένε μου παππού, όταν κάνουν το χριστουγεννιάτικο δέντρο στου αφέντη με τα γλυκά, ζήτησε για μένα ένα χρυσό καρύδι και κρύψε το στην πράσινη κασέλα. Παρακάλεσε τη δεσποινίδα Όλγα Ιγκνάτιεβνα και πες της: «είναι για το Βάνκα».

[...]Ο Βάνκας αναστέναξε, βούτηξε την πένα στο καλαμάρι και εξακολούθησε το γράμμα του:

Σου γράφω τα βάσανά μου, παππού. Χθες το αφεντικό με άρπαξε από τα μαλλιά, με τράβηξε στην αυλή και με ρήμαξε στο ξύλο γιατί εκεί που κουνούσα το μωρό με πήρε ο ύπνος. Την άλλη βδομάδα πάλι η κυρά μου είπε να καθαρίσω μια ρέγγα και 'γω άρχισα από την ουρά. Και τότε μου άρπαξε τη ρέγγα και την έτριβε στα μούτρα μου. Και οι καρφάδες του μαγαζιού όλοι με βασανίζουν. Με στέλνουν στην ταβέρνα να πάρω θότκα και με βάνουν να κλέβω το τουρσί του αφεντικού και κείνος με κοπανάει με ό,τι κρατάει στα χέρια του. Όσο για φαΐ, άσ' τα! Το πρωί ξεροκόμματο, το μεσημέρι κουρκούτι, το βράδυ πάλι ξεροκόμματο. Ούτε τσάι, ούτε λαχανόσουπα, όλα τα περιδρομιάζουν τα αφεντικά.

Με βάζουν και κοιμάμαι μπροστά στην πόρτα και όταν κλαίει το μωρό, εγώ δεν κλείνω μάτι, γιατί πρέπει να κουνάω την κούνια. Αγαπημένε μου παππού, για όνομα του Θεού, κάνε μου μια χάρη: πάρε με από δω, πάρε με στο σπίτι, στο χωριό, δεν αντέχω άλλο... Τα πόδια θα σου φιλήσω, όλη μου τη ζωή θα παρακαλώ το Θεό για σένα, πάρε με από δω, γιατί θα πεθάνω...

[...]

Ερωτήσεις

1. Να καταγράψετε τις αφηγηματικές τεχνικές που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας ως προς το είδος της αφήγησης και το αφηγηματικό πρόσωπο.
2. Να συγκρίνετε τη ζωή του Βάνκα με ένα παιδί που ζει στη σημερινή Ελλάδα. Υπάρχουν παιδιά που ζουν σε αντίστοιχες συνθήκες σήμερα;
3. Ποια δικαιώματα του παιδιού παραβιάζονται στην περίπτωση του Βάνκα;